

**І.Франко “Захар Беркут”.
Патріотичний мотив, його
зв’язок з розгортанням
сюжету. Характеристика
образів Максима,
Мирослави**

Мета:

- продовжити аналіз ідейно-художнього змісту повісті І.Франка “Захар Беркут”(Урод.);
- охарактеризувати образи Максима, Мирослави;
- розвивати інтелектуальну активність, творче мислення, пам'ять, увагу, спостережливість, вміння аналізувати, співставляти, робити висновки;
- сформувати кругозір школярів;
- виховувати почуття патріотизму і гордості за землю, на якій народились тухольці, любов до рідного краю, повагу до його історичного минулого, почуття національної гордості.

Бесіда за запитаннями

- Для чого І.Франко звернувся у повісті “Захар Беркут” до історії?
- Доведіть, що твір “Захар Беркут” І.Франка є історичною повістю.
- Дайте визначення поняттю “герой художнього твору”. Як розподіляються герої в повісті?
- Які герої твору реальні, а які вигадані?
- Якому герою повісті ви симпатизуєте? Чому?
- Порівняйте, як І.Франко у творі зображує тухольців і монголо-татар. Свою думку підтвердіть, посилаючись на текст твору.
- Чи хотіли б ви жити серед тухольців, героїв твору І.Франка? Відповідь вмотивуйте.

Характеристика образу

Максима.

Бесіда за запитаннями:

- Хто такий Максим? Коли вперше ви зустрічаєтесь з ним у творі?
- Яке враження справляє на вас цей герой?
- Як тухольці ставилися до Максима?
- В чому виявилася мужність Максима у битві з ворогом?
- За що, на ваш погляд, Мирослава полюбила Максима?
- Чи буде Максим продовжувати справу батька? Відповідь обґрунтуйте.
- Якими рисами характеру наділив І. Франко свого героя? Які з них ви б хотіли мати? Чому?

План характеристики образу Максима

1. Максим – “молодий гірняк... перший удалець на всю тухольську верховину...”
2. Портрет і зовнішність героя.
3. Вольові якості: а) наполегливість; б) цілеспрямованість; в) мужність; г) велика сила волі; д) незламність, твердість; е) готовність до самопожертви; є) свідомість обов'язку.
4. Розум та кмітливість: а) володіння зброєю; б) військове вміння; в) риси начальника.
5. Почуттєві риси: а) справедливість; б) любов до вітчизни, коханої; в) гордість; г) волелюбність; д) вірність; є) витривалість; ж) самовладання.
6. Значення образу Максима.

Характеристика образу Мирослави

Бесіда за запитаннями:

- Якою ви уявляєте Мирославу?
- Чому Мирослава відстоювала інтереси тухольців?
- Як Захар Беркут ставився до Мирослави?
- Чи будуть, на ваш погляд, щасливими Максим і Мирослава?
- Дослідіть, як сам автор твору ставиться до своїх героїв. Спостереження обґрунтуйте.

План характеристики образу Мирослави

- 1. Мирослава – головна героїня повісті І. Франка “Захар Беркут”, дочка боярина Тугара Вовка.**
- 2. Портрет і зовнішність.**
- 3. Риси вдачі: а) сердечність; б) доброта; в) скромність; г) ніжність; д) порядність; е) вірність.**
- 4. Донька і батько.**
- 5. Вольові риси: а) готовність віддати життя за щастя народу і за коханого; б) сила волі; в) мужність.**
- 6. Палке кохання до Максима.**
- 7. Мирослава – рятівниця тухлів.**

Порівняльна характеристика Максима та Мирослави

Спільні риси Мирослави та Максима	Відмінні риси	
	Мирослава	Максим
<ol style="list-style-type: none">1. Максим і Мирослава – сміливі і мужні.2. Волелюбні, розуміють справедливість порядків, установлених тухольцями.3. Виявляють військове вміння.4. Готові віддати життя за щастя народу.	<p>1. Різні умови виховання по-іншому впливають на їхні характери:</p>	
	<p>Дочка боярина Мирослава ладна відмовитися від справедливої кари ворогові аби зберегти життя коханому.</p>	<p>Син вождя тухольської громади Максим не згоден ні на які поступки, коли йдеться про щастя народу.</p>
	<p>2. Мирослава слабкіша, іноді вагається.</p>	<p>2. Максим твердий і непохитний.</p>
	<p>3. Мирослава насамперед думає про свого нареченого.</p>	<p>3. У Максима над усім панує свідомість обов'язку перед народом.</p>

Висновок. Хоч Максим і Мирослава відрізняються своєю вдачею, вони обоє патріоти. У цих образах уславлено гаряче патріотичне почуття, вірність батьківщині.

Теорія літератури:

Сюжет – послідовність і зв'язок опису подій у творах художньої літератури складові частини сюжету:

- **Експозиція**
- **Зав'язка**
- **Розвиток дій**
- **Кульмінація**
- **Розв'язка**

V розділ повісті

Тема: зображення мужньої боротьби тухольців, лучників, охоронців на чолі з Максимом проти монголо-татарських загарбників під керівництвом Т.Вовка.

Ідея: уславлення героїзму, винахідливість, стійкості русичів та їх ватажка Максима, засудження жорстокості, жаги до збагачення, підступності, улесливості Т. Вовка та його прибічників монголів.

Основна думка: найстрашніше для країни – це зрада; тільки той, хто проливає кров за неї, гідний бути її сином.

Композиція

Експозиція:

виконання
Максимом громади;
побратимство з
лучниками та
охоронцями
будинка Т.Вовка

Кульмінація:

захоплення
Максима у полон;
смерть усіх
прибічників
молодого Беркута.

Зав'язка: боротьба
русичів на чолі з
Максимом проти
монголів під
керівництвом
боярини і Бурунди.

Розв'язка:

звернення Максима
до сонця, яке не
було милосердним
до нього і його
товаришів.

Обговорення змісту розділу за запитаннями

1. Які відчуття були у Максима, коли він ішов виконуючи рішення громади – прогнати з Тухольщини Т. Вовка?
2. Що думав Максим про боярина, йдучи до нього за рішенням громади?
3. Як це характеризує молодого тухольця?
4. Розкажіть, як тухольці виявили свою готовність битися з монголами?
5. Що відповів Максим Т.Вовку на його пропозицію здатися?
6. Через що Т. Вовк страшно розлютився під час осади свого будинку, де переховувалися тухольці?
7. Кого бачив Максим у боярині?
8. Як відбувався бій тухольців з монголами? В чому були особливості тактики бою?
9. Через що тухольці вимушені були покинути оборону біля недобудованого паркану?
10. Якої думки був боярин про Максима, спостерігаючи за ним під час бою?
11. Що відповів Максим Т.Вовку, коли його було схоплено?
12. Що сталося з полоненим Максимом?
13. Чому Максим заздрив товаришам, які загинули в бою?

Проведення тестового опитування

- 1) У світлиці будинку, де жив боярин Т.Вовк стіни були обвішані:
 - а) Різноманітними заморськими прикрасами;
 - б) Шкірами медведів;
 - в) Грамотами від князя Данила.
- 2) Під час оборони будинку Т.Вовка один з охоронців для приготування до рішучих дій дав іншим знак:
 - а) Помахом руки;
 - б) Гучним свистом;
 - в) Трубою.
- 3) Дорога річ, яка була у кімнаті Мирослави, - це:
 - а) Металеве дзеркало;
 - б) Книга часів Ярослава Мудрого;
 - в) Шкіра ведмедиці, з якою боролася дівчина.
- 4) Після того як Т.Вовк з Мирославою покинули свій будинок у Тухлі, там залишилися тільки:
 - а) Кухарі;
 - б) Лучники і топірчики;
 - в) Сторож з собакою.
- 5) Монголи, на думку Максима, не добре вміють:
 - а) Стріляти з рушниці;
 - б) Вести облогу;
 - в) Стріляти з лука.
- 6) Через що Т.Вовк страшно розлютився під час осаді свого будинку, де перехувалися тухольці?
 - а) Стріли монгол не долітали до тухольців, бо оборонці ховалися за високим парканом;
 - б) Максим підпалив приміщення боярина з усім його майном;
 - в) Тухольці побили вікна у будинку його господаря.

- 7) При пусканні монгольських стріл виникав звук, який нагадував свист:
- Соловейка;
 - Гадюки;
 - Вітра.
- 8) Кому з героїв належать слова: «... на чистім полі вони проти нас, мов миш проти кота»?
- Максиму;
 - Т.Вовку
 - Бурунді.
- 9) Щоб спастися від монголів, Максиму із товаришами треба було потрапити до:
- Лісу;
 - Річки;
 - Сторожа.
- 10) Який наказ отримали монголи від Т.Вовка стосовно полоненого Максима?
- Побити його різками;
 - Закувати у залізні пута;
 - Поставити на гаряче вугілля.
- 11) За що Максим дорікав сонцю? Бо воно:
- Перестало бути добрим;
 - Пекло полоненого тухольця;
 - Висушило гірську річку.
- 12) Полонений Максим заздрив:
- Т.Вовку та монголам;
 - Тим, хто вже помер після бою;
 - Пташці, яка щебетала в лісі.

Домашнє завдання

Підготувати характеристику образу Т. Вовка, дібрати цитати, скласти план, опрацювати зміст VII й VIII р. повісті.

